

Veiledning for innsamling av sopp til fungariet

Tørket sopp er en viktig kilde til forskning på og forvaltning av biologisk mangfold. Amatørmikologer og andre oppfordres derfor til å sende soppkollekter til soppsamlingen, fungariet, her ved Naturhistorisk Museum i Oslo.

Vi ønsker oss sjeldne sopper, sopper som opptre utenfor sitt tidligere kjente utbredelsesområde, og sopper det er få nyere belegg av i offentlige soppsamlinger. Det kan også være pågående prosjekter hvor det er ekstra behov for materiale å jobbe med.

En kollekt må være av god kvalitet for å bli innlemmet i fungariet. Kvaliteten gjelder både selve belegget og dataene som følger med. Vi håper denne veiledningen kan være til hjelp i tilfelle soppen du har samlet bør bevares for ettertiden.

I FELT

Fotografering

- Ta så få og informative bilder som mulig. Disse bør helst inkludere arten i ulike livsstadier, vist i ulike vinkler, inkludert over- og underside samt gjennomskåret.
- Ta et bilde av kollekten sammen med en lapp med et unikt innsamlingsnummer på (se under feltnotater) slik at du enkelt kan koble bildene dine til den innsamlede kollekten i ettertid.
- Ta også et bilde av omgivelsene.

Eksempel på et godt fotografi av en kollekt.
Foto: Bente Rian

Innsamling

- Ta kun så mange sopper du trenger for bestemmelse og belegg. Et godt belegg utgjør sopper i god stand fra ulike utviklingsstadier, hvor flesteparten er modne sopper. En kollekt av en veldig liten art kan være opptil ca. 15 eksemplarer (hvis mulig), mens av veldig store arter kan det holde med ett eksemplar.
- Vær nøye med at kollekten tilhører samme mycel/forekomst.
- Kollekten bør oppbevares adskilt fra andre sopper i f.eks. en papirpose eller en boks.
- Plasser en lapp med innsamlingsnummer sammen med soppen.
- HUSK: Hvis soppen finnes i et naturreservat må du ha innhentet tillatelse til innsamling fra Statsforvalteren.
- Kopi eller bilde av innsamlingstillatelsen må følge kollekter som leveres til fungariet.

Feltnotater

- Gi soppen et foreløpig navn.
- Innsamlingsnummer – svært viktig for korrekt kobling av kollekt, funndata og bilder. Tips: Et lodd (f.eks. F28) gir, sammen med innsamlers initialer og dato, en unik ID og er enkelt å legge ved kollekten.
- Dato.
- Funnsted med koordinater. Ta gjerne med gammelt kommunenavn.
- Biotop eller beskrivelse av omgivelsene noteres sammen med arter på stedet, gjerne også andre sopparter. Det er viktig å få med nærmeste treslag.
- Substrat (f.eks. en morken granlåg, på en annen sopp, på ekskrementer av elg).
- Mange arter har kjennetegn som kan forsvinne/endre seg kort tid etter at soppen er plukket. Det er derfor viktig å observere soppen i felt og notere spesielle kjennetegn som lukt og farge, samt endringer i sistnevnte.
- Medobservatører (dvs. andre personer som ser soppen på funnplassen).
- Vi har laget en mal for notater som skal følge belegget. Disse "feltlappene" kan du laste ned [her](#).

ETTERARBEID

- Start bestemmelsesarbeidet så snart som mulig mens soppen er fersk.
- Bruk litteratur, aktuelle nettsider, Spør en biolog, ulike Facebook-fora, medlemmer i lokale soppforeninger etc. som hjelp til å komme fram til en rimelig artsbestemmelse.
- Noter helst hvilken litteratur som er brukt ved bestemmelsen.
- Tråder som har vært til hjelp med bestemmelsen bør legges inn under "Åpen kommentar" når du registrerer funnet i Artobservasjoner.no.
- Noter om funnet er mikroskopert og av hvem.
- Blir funnet sekvensert er det viktig å notere hvem som har gjort det, når, hvor, hvem som har tolket sekvensen, sekvensnummeret og hvor den er å finne (gjærne inkludert GenBank- eller BOLD-nummer).
- Om arten du har samlet er sjelden, funnet utenfor sitt vanlige utbredelsesområde eller har få belegg av nyere dato i offentlige fungarier, bør den leveres som belegg. [Her](#) kan du gjøre søk i norske soppsamlinger, og [her](#) kan du se alle belagte soppfunn i Norge via Artskart.

- Tiden det tar å tørke sopp avhenger av type, størrelse, fasong, tykkelse, tørke-temperatur, fuktighet og tørke-metode. Det kan ta timer, et døgn eller flere døgn.
- Sopp skal ikke tørkes eller oppbevares i direkte sollys.
- Legg den tørkede soppen i en zip-lockpose sammen med innsamlingsnummeret. Små og/eller skjøre sopp bør i tillegg legges i en glassin-pose (hvis man har), eller i en liten ren eske med en form for polstring (helts av syrefritt materiale).
- Små sopper på små biter av substrat bør limes på en bit av papp (syrefri) for så å bli plassert i en liten eske (se bilde).
- Er du usikker på om soppen er helt tørr kan du legge litt silika-gel sammen med soppen.
- Tørket sopp er sårbar for insektangrep. Her ved NHM legges sopp i fryseren i minst en uke ved -25°C før den bringes inn i fungariets lokaler.

Eksempel på en liten kollekt plassert i en eske.
Foto: Edvin Johannesen

BELEGG

- Tørk soppen så snart som mulig etter at alle bilder er tatt, kollekten er blitt bestemt (til lavest mulig taksonomiske nivå) og alle funndata er notert.
- Kollekten kan, om nødvendig, oppbevares inntil 48 timer i kjøleskap før tørking.
- Tørk på maks 35°C på sopptørker (da tørkes ikke soppen for fort og DNA blir ikke ødelagt).
- Legg gjerne noe oppå soppene slik at de presses litt under tørkingen. Prøv å legge dem til rette slik at skiver og skivefeste kommer tydelig fram. Pressede sopp tar mindre plass, samtidig som de ikke blir så lett knust og ødelagt.
- Store sopper skal deles før tørking. Lag et tverrsnitt av hele soppen, så alle karakterer er gjenkjennelige.
- I mangel av sopptørker kan soppen lufttørkes i romtemperatur på rist eller i åpne papirposer, fortrinnsvis på et varmt sted (f.eks. et varmt gulv eller på toppen av et kjøleskap).

Mottatte belegg må være av god kvalitet for å kunne innlemmes i fungariet. Om et belegg ikke oppfyller kravene kan det bli vraket.

BELEGG TIL NATURHISTORISK MUSEUM, OSLO

Funn som er registrert i [Artsobservasjoner](#) vil vanligvis komme raskere inn i vår database enn funn levert på andre måter.

Pr. 8. september 2022

Funn som er registrert i Artsobservasjoner

Vi henter alle opplysningene og bildene du har lagt inn i Artsobservasjoner automatisk og trenger KUN følgende levert sammen med belegget:

- en utskrevet etikett eller
- en lapp med finner, dato, funnsted, artsnavn og AO-nummeret (du finner AO-nummeret, 8 siffer, ved å gå inn på funnet og se på etiketten eller i enden av nettadressefeltet)

OBS! Det er kun bilder med åpen bildelicens (Creative Commons BY 4.0) som kan føres over til fungariets database. Hvis du ikke allerede har denne bildelisensen kan du endre den ved å gå inn på:

- Din profil - tilpasse innstillinger - velg lisensen CC 4.0 BY - lagre
- Du må også gå inn på lenken ved siden av ("endre bildelisenser") - velge samme lisens - lagre

Funn som er registrert digitalt i eget skjema

- [Last ned og fyll ut eget skjema her](#) hvis du skal sende informasjon om kollekter elektronisk
- Bilder merket med innsamlingsnummer

Funn som ikke er registrert digitalt

- Følgende informasjon må alltid følge kollektene: lokalitet og eventuelle koordinater, innsamlingsnummer, innsamlingsdato, samt innsamlers navn og telefonnummer.
- I tillegg ønskes flest mulig av de opplysningene som er nevnt tidligere under punktet "Feltnotater". Se også [feltlapper](#).
- Bilder merket med innsamlingsnummer sendes oss elektronisk.

Belegg kan kun leveres eller sendes til fungariet etter avtale. Innlevert sopp blir fungariets eiendom og ansvar. Det er kun belegg vi har mottatt som blir registrert i våre databaser.

Adresse

Fungarium O, Lids hus

Naturhistorisk museum, Universitetet i Oslo

Postboks 1172 Blindern

0318 Oslo